

André Krisztina

KÉTSZER VOLT, HOL NEM VOLT...

Hallgatta a betűk és a szóköz lenyomásából származó ritmusos csattanásokat. Legszívesebben erre a hangra aludt el. Egy ideig nézte az egyre hosszabb fekete sorokat, aztán szemhéja résnyi nyílásából már csak a szövegtömböket látta, majd behunytt szemmel figyelte, ahogy az apró csattanások belesimulnak az álmába. Volt, amikor azt álmodta, hogy minden billentyű lenyomása egy apró vonat zakatolása, volt, hogy álmában egy kedves arcú öreg néni paszulyt pucolt, s a fazékba dobált paszulyszemek hangja helyettesítette egy-egy lassabban begépelő szó zaját.

Botondnak volt már gyakorlata a zajok álomba fésülésében: egész életében a testvérével lakott, így az évek során megtanulta a kis téren való osztozkodás nehézségeit játékokká formálni.

Más választása úgyse volt: amikor évtizedekkel ezelőtt szülei elhatározták, hogy részt vesznek a kísérletben, elfogadták azt a feltételt is, hogy gyerekeik egész életükben azon a bolygón, egy városban és egy lakásban élnek, bármi történik. A predesztináltság olyan formája ez, ami annyira idegesítően betartható és egyszerű, hogy az ember legszívesebben folyamatosan próbálna felszabadulni alóla.

Cserébe a tudományok iránt érdeklődő szülők úgy érezték, hogy valami igazán fontosnak a részei, és bár vitatott volt az élet fölötti rendelkezés ilyesfajta formája, ők hittek benne, hogy nem tesznek rosszat azzal, ha gyerekeik úgynevezett psziché-ikrek lesznek. Így vállalták azt, hogy gyerekeik, bár különböző neműek, mindenben egyező személyiségjegyekkel születnek meg.

A kísérlet néhány évig csak egy hipotézis volt arról, hogy ugyanazzal a személyiség típussal, temperamentummal rendelkező, ugyanazon a helyen élő, ugyanazokat az iskolákat végző, ugyanolyan anyagi körülmények között élő férfiak és nők élete között mekkora különbség lehet.

Miután elérhetővé vált az előfeltételezés igazságértékének kikísérletezése, pályázatot hirdettek: keresték azokat a fiatal párokat, akik vállalják, hogy a még meg nem született gyerekeik részt vegyenek ebben a kísérletben. Cserébe járt egy lakás, a gyerekek egész életére való ösztöndíj, kiemelt figyelem, orvosi kezelések és kövérbetűs rész a világ nagy

felfedezéseiről szóló adattárban. Hogy kit mi győzött meg – a szűkös anyagi helyzetből való biztonságos kilábalás, a neve halhatatlanná tétele, vagy csupán a kíváncsisága –, nem tudni.

Botond és húga, Kinga születése között négy perc telt el. Bár a személyiségek klónozása megoldható lenne több év különbséggel is, a kutatók nem tartották relevánsnak a nagy korkülönbséggel rendelkező testvérpárok boldogulása közötti különbség mérését.

A kutatópáros gyerekei viszonylag korán, kisiskolás korukban tudták meg, hogy mibe születtek bele. A szülők lassan, az ikrek korának megfelelően adagolták az információkat, így elérték, hogy különösebb trauma nélkül éljék meg, elkerülve azt, hogy csodának vagy orvosi játéknak gondolják a létezésüket. Azt gondolnánk, hogy a humanoid robotok mellett élő emberek világában már sokkal egyszerűbb elfogadni bármit is, de nem: még mindig vannak előnyben részesített bőrszínek, egyenlőbbek az egyenlőknél.

A nemek közötti egyenlőtlenség viszont megszűnni látszik, néha válik csak a közbeszéd tárgyává: miután évekig csak a tudomány foglalkozott vele, majd az egyszerű ember fejtette ki folyamatosan olykor nem kulturált és logikusan megalapozott véleményét a témáról, most ismét a szakmai szintekre került.

Sokéves kutatás után arra jutottak, hogy annyiféle tényező befolyásolja egy ember szakmai és magánéleti sikereit, hogy csak gondosan előkészített kísérlet segítségével lehet megközelíteni az igazságot, hogy vajon boldogulhat-e egyformán egy férfi és egy nő, lehet-e ugyanolyan elismert ugyanazokkal a képességekkel és tapasztalatokkal.

Bár nem határozták meg semmilyen szinten, hogy a kísérletben részt vevő testvérpárok milyen pályát választhatnak, a szülők kiválasztásánál figyelembe vették, hogy sokféle szakma képviselőjét célozzák meg toborzó karavánjukkal, így került a csapatba szalagmunkás, robottervező, reklámszakember, orvos, jogász, tengerbiológus, repülőgép-szerelő, de akadt köztük néhány, már ritkaságszámba menő tanár is.

Ezzel szemben állt a kontrollcsoport, ahol hasonló környezetből származó, hasonló célokat hajkurászó emberek dolgoztak fejlődésért, pénzért, boldogulásért.

Ezt a két csapatot figyelték évtizedeken keresztül. Méréseket végeztek, EQ és IQ tesztek különböző fajtáit próbálgatták rajtuk, személyiségcsoportokba sorolták, foglalkozásuk alapján kategóriákat és karrierbeli állomásokat különítettek el. Külön pontozták a furcsa párosokat: a kamionszofőrként dolgozó lányt, kinek az öccse óvóbácsinak állt.

Az életet megkönnyítő ösztöndíjjal, a kutatás iránti, bolygókon átívelő érdeklődéssel egy dolgot biztosan sikerült elérniük: kineveltek egy nemi hovatartozásra rágörcsölő, szorongó nemzedéket.

Botond tizenhat évesen diplomázott nefrológia szakon. Bár a vese belgyógyászatának tudományága nem volt egy népszerű irány, ő mégis ragaszkodott ahhoz, hogy valami olyasmivel foglalkozzon, amibe nem igazán tudnak beleszólni a kísérlet vezetői.

Szíve mélyén valahol mindig haragudott a szüleine, amiért ilyen sorsot szántak neki. Noha sohasem volt kifejezetten hátránya belőle, zavarta, hogy kísérleti egéreként él, naplót vezet, és úgy tesz, mintha kiemelten fontos volna, ami történik vele nap mint nap.

Botondnak volt egy elmélete arról, hogy a legtöbb emberben van egy processzor, ami a nap végén úgysis felülírja a többi munkáját, és elhítheti az emberrel, hogy bármi is történt, bármennyire is szerény és társadalomba beilleszkedni tudó felnőtt lett belőle, ő úgysis egy különleges kor még különlegesebb szülöttje. Ezért zavarta annyira, hogy a kísérlet miatt ez még felerősödik, a megfigyelt emberek többsége meg van győződve, hogy a társadalom hálás lehet neki, mert ő naponta leírja, hogy mit álmott, és az mennyire közelítette meg a testvére álmának tartalmát.

Görcsösen kereste, hogy miben különbözik testvérétől: bár mindig jó volt a viszonyuk, egy idő után az is zavarta, hogy Kingát ugyanaz idegesíti, mint őt, ezért gyakran napok teltek el úgy, hogy a kötelező társalgást leszámítva egymáshoz se szóltak.

– Legalább a dallam, amit magamban dúdolok, az az enyém – morfondírozott Botond.

„Jó, hogy itt legalább egyedül vagyok” – pötyögte be Kinga.

Látó, 2018/7.